

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

Худяков Д.Л.

e-mail: denys.khudiakov@nure.ua

Науковий керівник – д.е.н., проф. Полозова Т.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. ЕК,
м. Харків, Україна

The article examines methodological approaches to evaluating the effectiveness of innovation and investment projects. The study analyzes financial, technological, risk-oriented, and socio-economic methods used to assess project performance. The necessity of applying a comprehensive evaluation model that integrates various criteria is substantiated. Such an approach improves the reliability of investment decisions and enhances the effectiveness of innovation-driven development.

У сучасних умовах трансформації економіки, глобалізації ринків та швидкого розвитку технологій інноваційно-інвестиційна діяльність є одним із основних факторів забезпечення конкурентоспроможності підприємств і національної економіки загалом. Реалізація інноваційних проєктів потребує значних фінансових ресурсів, високого рівня управління ризиками та обґрунтованого вибору інвестиційних альтернатив. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема розроблення та застосування ефективних методичних підходів до оцінки ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів. Оцінка ефективності таких проєктів має враховувати не лише економічні результати, а й інноваційний потенціал, рівень технологічного розвитку, соціально-економічний ефект та ризики, пов'язані з невизначеністю зовнішнього середовища.

Теоретико-методичні аспекти управління проєктами та оцінки їх ефективності розглядалися у роботах багатьох науковців, серед яких О. Б. Данченко [1], В. В. Іоанно, З. П. Березівський, С. В. Башлай [2], Т. В. Полозова [3, 4], О. О. Рудь [5] та інші.

Інноваційно-інвестиційний проєкт являє собою комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на створення, впровадження або комерціалізацію нових технологій, продуктів чи організаційних рішень із залученням інвестиційних ресурсів. Ефективність такого проєкту визначається співвідношенням отриманих результатів та витрат, необхідних для його реалізації.

Методичні підходи до оцінки ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів базуються на поєднанні фінансово-економічних, інституційних та соціально-економічних критеріїв. Враховуючи високий рівень ризику та невизначеності інноваційної діяльності, традиційні методи оцінки

інвестиційних проєктів потребують адаптації до специфіки інноваційних процесів.

У науковій літературі виділяють декілька основних підходів до оцінки ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів.

Фінансово-економічний підхід ґрунтується на використанні традиційних інструментів інвестиційного аналізу. До основних показників належать:

- чиста приведена вартість (NPV);
- внутрішня норма рентабельності (IRR);
- індекс прибутковості (PI);
- строк окупності інвестицій (PP).

Застосування цих показників дає можливість визначити економічну доцільність реалізації проєкту та оцінити ефективність використання інвестиційних ресурсів. Однак для інноваційних проєктів цей підхід має певні обмеження, оскільки складно прогнозувати майбутні грошові потоки в умовах технологічної невизначеності.

Інноваційно-технологічний підхід передбачає оцінку рівня технологічної новизни, науково-технічного потенціалу та можливостей комерціалізації результатів інноваційної діяльності. Основними критеріями при цьому є: ступінь технологічної новизни; рівень конкурентоспроможності інновації; можливість масштабування технології; рівень інтелектуальної власності.

Такий підхід дозволяє оцінити довгострокові стратегічні переваги реалізації інноваційного проєкту.

Використання ризик-орієнтованого підходу обумовлено тим, що інноваційні проєкти характеризуються підвищеним рівнем ризику, пов'язаним із технологічними, фінансовими та ринковими факторами. Тому важливим елементом оцінки ефективності є аналіз ризиків. До найбільш поширених методів належать: аналіз чутливості; сценарний аналіз; метод дерева рішень; метод Монте-Карло.

Застосування цих інструментів дозволяє оцінити можливі відхилення результатів проєкту та визначити найбільш імовірні сценарії його розвитку.

Важливе значення має соціально-економічний підхід. Інноваційно-інвестиційні проєкти можуть мати значний вплив на розвиток регіонів, зайнятість населення, екологічну ситуацію та соціальну інфраструктуру. Тому при оцінці їх ефективності доцільно враховувати: створення нових робочих місць; підвищення рівня технологічного розвитку регіону; екологічний ефект; мультиплікативний вплив на економіку.

Такий підхід є особливо важливим для державних та регіональних інноваційних програм.

З огляду на багатогранність інноваційних процесів найбільш доцільним є використання комплексного підходу до оцінки ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів. Такий підхід передбачає інтеграцію фінансових,

технологічних, ризикових та соціально-економічних показників у єдину систему оцінювання. Комплексна модель оцінки може включати: фінансову ефективність; інноваційну значущість проєкту; рівень ризику; соціально-економічний ефект.

Інтегральна оцінка формується на основі багатокритеріального аналізу та дозволяє отримати більш об'єктивне уявлення про доцільність реалізації інноваційного проєкту.

Таким чином, оцінка ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів є складним багатокритеріальним процесом, що потребує застосування комплексного підходу. Традиційні фінансові методи повинні доповнюватися аналізом технологічної новизни, оцінкою ризиків та врахуванням соціально-економічних результатів.

Застосування інтегрованих методичних підходів дозволяє підвищити обґрунтованість інвестиційних рішень, зменшити рівень невизначеності та забезпечити ефективне використання інноваційного потенціалу підприємств і економіки загалом.

Список використаних джерел

1. Проєктний менеджмент: управління проєктами та портфелями проєктів у наукомістких галузях : монографія / [О. Б. Данченко та ін.] ; Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : Пономаренко Р. В. [вид.], 2023. 315 с.
2. Іоанно В. В., Березівський З. П., Башлай С. В. Інвестиції в проєкти сталого розвитку: нові можливості та інноваційні підходи. *Бізнес Інформ*. 2025. № 1. С. 129-137. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-1-129-137> (дата звернення: 23.12.2025).
3. Полозова Т.В., Худяков Д. Л. Теоретико-методичні аспекти оцінки ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Т.2 № 9. С. 424-433.
4. Полозова Т.В., Стороженко О.В. Економіко-математична модель оцінки чутливості інноваційно-інвестиційних проєктів. *Науковий Вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2017. Випуск 22. Ч. 2 С. 24-27.
5. Рудь О. О. Оцінка ефективності інвестиційних проєктів в умовах невизначеності: показники, підходи та методи. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2025. № 1(1). С. 86-94. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-1-10663>. (дата звернення: 25.12.2025).